

eningen eller melder sig ud, og enhver forlægger, der ikke har tiltrådt samhandelsreglerne eller efter tiltræden påny opsiger disse regler, vil være i stand til at sælge sine bøger ikke alene til boghandlerne, men også til alle andre næringsdrivende, derunder bl. a. også brugsforeningsudsalgene, og boghandlerne vil ikke være i stand til i fællesskab at træde op imod de pågældende forlæggere.

Den ulighed, der således vil blive skabt imellem de forlæggere, der følger reglerne, og dem, der ikke ønsker at følge dem, vil atter kunne medføre, at *de forlæggere, der i og for sig ønsker at følge reglerne, vil se sig tvunget til af hensyn til uligheden i konkurrencen også at sælge gennem andre kanaler end de antagne boghandlere.*

Disse forlæggere vil bl. a. fra deres forfattere komme ud for et stærkt pres, idet disse ikke vil kunne forstå, at deres bøger kun må sælges indenfor boghandelen, når andre forlags bøger kan sælges både indenfor boghandelen og hos andre næringsdrivende. Følgen heraf kan blive, at heller ikke bestemmelsen i leverings- og samhandelsreglernes § 6 om, at ingen forlægger må levere bøger til videreforhandling til andre end boghandlere, kan opretholdes, og dermed vil hele boghandelen organisation, således som den i enighed er opbygget af fagets udøvere gennem flere menneskealdre, løbe risiko for at blive sprængt.

Følgen heraf kan atter blive, at *det ikke vil være muligt i praksis at opretholde de forskellige meget vigtige bestemmelser, der findes i leverings- og samhandelsreglerne*, idet man ikke med et så stort og uensartet forhandlersystem i praksis vil kunne sikre reglernes overholdelse. Forholdet kan altså blive det, at såvel forlæggere som boghandlere af konkurrencemæssige grunde vil se sig nødsaget til at benytte metoder, som de ikke ønsker eller billiger, fordi de ikke tjener bogsalgets fremme, og bogsalget vil derved komme til at lide ubodelig skade med alle de følgevirksomheder også for publikum, derunder bl. a. også højere bogpriser, som man har oplevet i de lande, der ikke har organiserede forhold indenfor boghandelen.

Den omstridte bestemmelse, der så-

ledes efter branchens opfattelse ikke er urimelig, men netop stemmende med rimelighed, forsåvidt som den tilsigter *et værn for den bestående rimelige ordning* og stiller alle lige, har i sin nuværende form været gældende fra 1941, da den i forbindelse med brugsforeningernes oprettelse af Det danske Forlag, blev indføjret i leverings- og samhandelsreglerne, fordi dette forlag ikke ville tiltræde disse.

Før den tid havde *boghandlerforeningerne i deres vedtægter* bestemmelser, der tilsigtede kollektivt at værne boghandlerne mod forlag, der ikke ville følge reglerne. I Provinsboghandlerforeningens vedtægter findes reglen endnu, men har efter indførelsen af § 14 været betydningsløs. I Københavns Boghandlerforenings vedtægter blev reglen slettet efter 1941. Et eksemplar af de ældre vedtægter vedlægges. Også i samhandelsreglerne havde der i årene efter 1910 været en bestemmelse om, at boghandlerne ikke måtte skilte med, udstille eller på anden måde virke for salg af bøger fra sådanne forlag, ligesom de kun måtte føre bøger fra disse på lager i et enkelt eksemplar.

Når bestemmelsen ikke tidligere var så klart udformet, skyldtes det, at den ikke hidtil havde spillet nogen praktisk rolle, idet faktisk alle de forlag, der ønskede samhandel med boghandlerne, overholdt reglerne. De forlag af betydning, der var uden for, f. eks. Kunstforlaget Danmark, solgte deres bøger ad andre kanaler, navnlig gennem kuponannoncer i pressen med tilknyttede præmiekonkurrencer, tilbud om tilgift, etc. eller gennem egne udsalg, og ønskede ikke samhandel med boghandlerne. Først da Det danske Forlag blev oprettet, blev det nødvendigt at indføre den klare regel, der forsåvidt kun var en *stadfæstelse af den bestående tilstand*. Når boghandelen følte sin organisation særlig truet af brugsforeningernes forlag, var grunden den, at brugsforeningerne, der råder over ca. 2000 udsalg i land og by, netop derigennem havde udsigt til på afgørende måde at hemme boghandelens effektivitet. Forsåvidt mindede situationen om den situation, der opstod efter første verdenskrig, da Gyldendal etablerede sine ca. 1350 udsalg.

Bortset fra Det danske Forlag, der iøv-